

Rekomendacijos dėl gamtamokslio ugdymo 2008 – 2009 mokslo metais

Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos sprendimu 2008, 2009 metai paskelbti Tarptautiniais Žemės planetos metais. Siekiami tikslai yra atkreipti viso pasaulio žmonių dėmesį į vykstančius globalius gamtos ir nuo to priklausančius visuomenės pokyčius, kelti Žemės planetos išsaugojimo idėjas, stabdant aplinkos taršą ir gamtos naikinimą. Atnaujinamame ugdymo turinyje plėtojant Darnųjų vystymąsi ir tęsiant praeitų metų Žaliosios pamokos tradicijas 2008 m. rugsėjo 22 d. (rudens lygiadienio dieną) biologijos, chemijos, fizikos ir geografijos mokytojams siūlome organizuoti Žemės planetos pamoką. Žemės planetos temas rekomenduojame integruoti į dalykų pamokas, projektinę ar neformalaus ugdymo veiklą per visus šiuos ir ateinančius mokslo metus. Paruoštą metodinę medžiagą ir kitą reikiamą informaciją rasite informaciniame leidinyje „Švietimo naujienos“ ir šiais elektroniniais adresais: http://www.smm.lt/veikla/dv_svietimas.htm; www.zemesmetai.lt.

Mokykla, pritaikydama ir įgyvendindama ugdymo turinį, vadovaujasi Bendrosiomis programomis ir išsilavinimo standartais, patvirtintais Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2002 m. rugpjūčio 21 d. įsakymu Nr. 1465 ir 2003 m. liepos 9 d. įsakymu Nr. ISAK-1015. Pagal juos gamtos mokslų mokytojai planuoja ir įgyvendina gamtamokslių ugdymą 2008/2009 m.m. Jei mokykla yra pasirengusi, gamtamokslio ugdymo turinys pagrindiniame ugdyme yra planuojamas pagal atnaujintas pradinio ir pagrindinio ugdymo Bendrąsias programas.

Gamtamokslio ugdymo dalykų paskirstymas valandomis 2008-2009 m.m. Bendruosiuose ugdymo planuose išliko toks pat pradiniam, pagrindiniam ir viduriniame ugdyme, koks buvo numatytas praeitų mokslo metų Bendruosiuose ugdymo planuose.

Įgyvendinant gamtos mokslų ugdymo turinį ir pasirengiant dirbti pagal atnaujintas Bendrąsias programas siūlome kūrybiškai naudotis metodine ir mokymosi medžiaga, sukurta vykdant inovacinius projektus.

Pagrindinio ugdymo programos pirmojoje dalyje, mokant dalyko „Gamta ir Žmogus“ 5-6 klasėse, rekomenduojama pasinaudoti virtualiu *Integruotu gamtos mokslų kursu* (tinklalapio adresas <http://mkp.emokykla.lt/gamta5-6/>), parengtu įgyvendinant ESF projektą „Ugdymo turinio IKT pagrindu kūrimas ir diegimas remiantis integruoto gamtos mokslų kurso 5-6 klasės mokiniams pavyzdžiu“. Šis kursas visiškai atitinka atnaujintas Bendrąsias programas ir suteikia naujas mokymo ir mokymosi galimybes. Jame pateikiami iliustruoti sąvokų ir gamtos reiškinių paaiškinimai, demonstracijos, virtualūs laboratoriniai darbai, kelių tipų ir sudėtingumo lygių testai pasiekimams vertinti ir įsivertinti. Tinklalapyje rasite metodinę medžiagą mokytojams.

Pasitelkti informacines technologijas, pasinaudoti integravimo, diferencijavimo pavyzdžiais įgyvendinant biologijos ir chemijos programas 7-8 klasėse rekomenduojame ir iš „IKT taikymo dalykų mokymui(si) metodinių rekomendacijų“ I dalies, leidykla „Versus aureus“, Vilnius, 2007 (tinklalapio adresas <http://www.pprc.lt/proverzis/?page=vykdymo> programa.html).

Pagrindinio ugdymo programos antrojoje dalyje gali būti sudaromos sąlygos mokiniams pasirinkti dalykų modulius pagal polinkius ir gebėjimus. Mokymosi kryptį

pasirinkimo 9-10 klasėje (gimnazijų 1-2 kl.) modelyje gamtamokslio ugdymo srityje didelis dėmesys yra skirtas užduočių diferencijavimui ir individualizavimui, siejant tai su asmeniniais mokinių poreikiais, polinkiais ir interesais. Ugdymo procesas yra priartintas prie mokinių gyvenimiškos patirties, siekiant skatinti mokinių motyvaciją domėtis ne tik gamtos mokslais, bet ir kitais mokymosi dalykais. Todėl dauguma užduočių yra integruota su technologijomis, menais, informacinėmis technologijomis ir kitais dalykais. Kūrybiškai naudojantis sukaupta ir susisteminta modelio medžiaga (tinklalapio adresas <http://galimybės.pedagogika.lt>) rekomenduojame pasiūlyti mokiniams įvairių gamtos mokslų ir integruotų dalykų modulius ir projektus, taip sudarant sąlygas platesnėms mokinių pasirinkimo ir saviraiškos galimybėms. Šio įvykdyto projekto idėja buvo – ne didinti dalykų valandų skaičių, bet mokyti kitaip, naudojant aktyvios veiklos metodus, skatinant praktinę veiklą.

Pasirengiant dirbti pagal atnaujintas Bendrąsias programas gamtamoksles kompetencijas (kartu ir mokymosi mokyti, komunikavimo, kultūrinio sąmoningumo kompetencijas) reikėtų plėtoti ir naujoje Bendrųjų kompetencijų ir gyvenimo įgūdžių ugdymo srityje – *Darna* vystymosi ir kitose integruojamose programose. Ši aktuali tematika, aprėpianti ekonomikos gyvybingumą, teisingumą, socialinę sanglaudą, aplinkos apsaugą ir racionalų gamtos išteklių naudojimą, turi integruotis į visą gamtos mokslų programą visuose ugdymo centruose. Darniojo vystymosi programa taip pat suteikia puikias galimybes gamtamoksles kompetencijas pritaikyti naujose situacijose ir sudaro būtinybę ugdyti atitinkamas nuostatas ir elgesį, išsaugant gamtą savo ir ateities kartoms.

Į pagrindinio ir vidurinio ugdymo turinį siūloma integruoti Vartojimo kultūros ugdymo integruojamąją programą, leidykla „Kronta“, Vilnius, 2007. Išleista taip pat ir vartojimo kultūros ugdymo knyga mokytojui, autoriai: Ž.Sederevičiūtė, V.Juškelienė ir kt. Vartojimo kultūros ugdymą integruojant į gamtamokslio ugdymo sritį yra siekiamas tikslas ugdyti informuotą, kritiškai mąstantį, nepriklausomą ir atsakingą už savo, aplinkinių bei ateities kartų gyvenimo kokybę vartotoją, kuris atitinka Darna vystymosi nuostatas. Gamtamokslio ugdymo procese yra formuojamos vartotojo nuostatos ir gyvenimo būdas, pagrįsti pagarba ir tolerancija biologinei įvairovei, racionali gamtos išteklių vartojimu, gamtoje vykstančių procesų ir jų kitimo tendencijų suvokimu, gamtos puoselėjimu. Ši programa gali būti integruojama į visą biologijos, chemijos ir fizikos bendrojo ugdymo programą, turinti tęstinumą visose bendrojo ugdymo pakopose, gali būti organizuojama kaip atskira pamoka – per projektinę veiklą (pvz.: vienoje klasėje, tarp klasių, tarp mokyklų ir t.t.), taip pat gali būti integruojama į neformaliojo ugdymo programas.

Parengė

Pagrindinio ir vidurinio ugdymo skyriaus

vyr. specialistė Jurgita Nemanienė